

Ακαδημαϊκές περιπλανήσεις
Συνέντευξη
με τον Πωλ Τζόνστον,
τον συγγραφέα του βιβλίου
«Ο Τελευταίος Κόκκινος Θάνατος»
του Βίκτωρα Τσιλώνη*

Είχα την τύχη να γνωρίσω τον Πωλ Τζόνστον πέρυσι το Μάιο στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου Θεσσαλονίκης όταν εκείνος είχε έρθει να διευθύνει ένα ολοήμερο εργαστήριο δημιουργικής γραφής και εγώ είχα λάβει ανέλπιστα πρόσκληση να συμμετάσχω σ' αυτό.

Προς μεγάλη μου έκπληξη, ο Πωλ μας μίλησε σε άπταιστα Ελληνικά για τη διαδικασία της συγγραφής. Εντυπωσιασμένος από το γεγονός αυτό, αφού τότε δεν γνώριζα για τις ελληνικές του σπουδές, ούτε για τη μόνιμη παραμονή του την τελευταία εικοσαετία στην Ελλάδα, έσπευσα να διαβάσω το βραβευμένο μυθιστόρημά του «Ο Τελευταίος Κόκκινος Θάνατος». Το βιβλίο, το οποίο πραγματεύεται το θέμα της τρομοκρατίας στην Ελλάδα μέσα από μια μοναδικά διεισδυτική οπτική ενός αντικειμενικού «ξένου», αποτέλεσε για μένα μια μικρή αποκάλυψη.

Η εν λόγω συνέντευξη αποτέλεσε επακόλουθο της επικοινωνίας που κρατήσαμε έκτοτε και πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2006 στον πολιτιστικό πολυχώρο του Vox στα Εξάρχεια. Η συζήτηση έγινε στον ενικό κατά παράκληση του συγγραφέα¹ και συμμετείχε σ' αυτή με το δικό του ιδιαίτερο τρόπο ο Γιάννης Έξαρχος.

Φωτογραφίες:
Γιάννης Έξαρχος-
Βίκτωρ Τσιλώνης

*Δικηγόρος,
Υπ. Διδάκτωρ Νομικής
Α.Π.Θ.

Οι Βρετανοί
εκδότες επιζητούν
πλέον δήθεν
καλές κριτικές
από άλλους
συγγραφείς.

-Επίτρεψέ μου να ξεκινήσω με μια ερώτηση που δεν είχα σχεδιάσει να σου κάνω. Προσπαθούσα μέχρι χθες το βράδυ να βρω μια αρνητική κριτική για σένα στο διαδίκτυο...

-Κάτι καλό για να διαβάσεις δηλαδή!

-Αλλά δυστυχώς δεν βρήκα τίποτα!

-Κοίτα, δεν βάζω τις κακές κριτικές στην ιστοσελίδα μου. Άμα όμως κάνεις «Googling»² θα βρεις κάποια, έστω κι αν είναι στη 753η θέση!

-Γενικά πάντως οι κριτικές που έχουν λάβει τα βιβλία σου είναι εξαιρετικά καλές.

-Οι κριτικές είναι κάπως άσχετες. Είναι απλά ωραίες για την ψυχή αλλά δεν βοηθούν καθόλου στις πωλήσεις ή σε οτιδήποτε άλλο. Πρέπει βέβαια να είσαι ανοικτός και στην καλή και στην κακή κριτική και είναι όμορφο να ακούς ή να διαβάζεις ωραία λόγια για το βιβλίο σου αλλά από εκεί και πέρα δεν νομίζω ότι είναι τίποτα σπουδαίο, γιατί πάντοτε υπεισέρχεται το ζήτημα του προσωπικού γούστου. Το προσωπικό γούστο είναι, εξάλλου, ένα θέμα που κάνει τη συγγραφή ακόμη πιο δύσκολη.

-Σίγουρα όμως όποιος διαβάζει σε μία στήλη εφημερίδας ότι «το βιβλίο του Πωλ Τζόνστον είναι εξαιρετικά καλό» ή ότι «ο Πωλ Τζόνστον είναι ένας βραβευμένος συγγραφέας», τότε αυξάνονται κατακόρυφα οι πιθανότητες ν' αγοράσει ο ίδιος το βιβλίο.

-Θεωρητικά ναι.

-Νομίζω και πρακτικά.

-Κοίτα δεν γνωρίζω τόσο καλά την αντίληψη των εκδοτών εδώ, αλλά οι Βρετανοί εκδότες επιζητούν πλέον δήθεν καλές κριτικές από άλλους συγγραφείς. Αν δεις π.χ. στο οπισθόφυλλο του «Τελευταίου Κόκκινου Θανάτου» θα δεις πάνω από τις άλλες κριτικές και κάποιες γνώμες συγγραφέων, όπως αυτή του Τζωρτζ Πελεκάνου. Μα, αυτοί οι άνθρωποι είναι

φίλοι μου! Φυσικά από την άλλη πλευρά δεν είναι εντελώς διαστρεβλωμένα τα πράγματα. Με τον Πελεκάνο, λόγου χάριν, δεν είμαστε «κολλητοί», ούτε ο ίδιος θα έγραφε κάτι αν δε το πίστευε, αλλά φυσικά αναφέρει μόνο τα θετικά του βιβλίου.

Ωστόσο, το ζήτημα είναι ότι αυτού του είδους οι κριτικές έχουν κάτι το ψεύτικο. Οι εκδότες βέβαια τις προτιμούν επειδή πιστεύουν ότι έτσι θα επηρεαστούν περισσότερο οι αναγνώστες. Σήμερα όμως είμαστε όλοι μεταμοντερνιστές, όλοι νομίζουμε ότι αδικούμε, δεν μπορούμε να πούμε απλά ότι το βιβλίο αυτό είναι καλό και τέρμα. Αυτό που τελικά μετράει είναι το προσωπικό γούστο, η ατομική αντίληψη.

-Τι ακριβώς σχέση έχει όμως το πνευματικό κίνημα του μεταμοντερνισμού με τις κριτικές;

-Ο μεταμοντερνισμός πρεσβεύει πως όλα είναι σχετικά, επομένως και οι βιβλιοκριτικές.

-Σχετικές είναι επίσης και οι τιμές των βιβλίων, θέμα πάνω στο οποίο δεν είμαι καθόλου σίγουρος βέβαια αν εσείς οι συγγραφείς μπορείτε να παίξετε κάποιο ρόλο. Μου έκανε εντούτοις μεγάλη εντύπωση ότι τον «Τελευταίο Κόκκινο Θάνατο» μπορείς να τον βρεις στο διαδίκτυο γύρω στα 11 ευρώ, ενώ στην Ελλάδα κοστίζει 25. Η υψηλή τιμή ενός βιβλίου νομίζω μάλιστα πως δημιουργεί εκτός των άλλων και μεγάλες προσδοκίες στον αναγνώστη, ο οποίος το αγοράζει με την ενδόμυχη ελπίδα ότι το νεοαποκτηθέν ακριβοπληρωμένο αστυνομικό μυθιστόρημα θα είναι και το καλύτερο που διάβασε ποτέ. Έτσι όμως ο πήχης τοποθετείται αμέσως πολύ ψηλά και πολλαπλασιάζονται οι πιθανότητες απογοήτευσης του αναγνωστικού κοινού.

-Αντιλαμβάνομαι πλήρως αυτό που λες

Πάντοτε είχα
ένα πρόβλημα
με τον Μέγα
Αλέξανδρο, αφού
δεν τον θεωρώ
τον τεράστιο
ήρωα όπως όλοι οι
Έλληνες.

και όντως είναι ένα ζήτημα, αλλά όχι ιδιαίτερα απλό. Καταρχάς στη Βρετανία η τιμή που αναφέρεις αντιστοιχεί στη φθηνή έκδοση, τη λεγόμενη “paperback”, ενώ η ακριβή έκδοση «σκληρού εξωφύλλου» (hardback) κοστίζει 18-19 λίρες, δηλαδή 28 περίπου ευρώ. Εδώ όμως δεν υπάρχει “hardback” και “paperback”, υπάρχει απλά μία έκδοση η οποία είναι ποιότητας μεταξύ “paperback” και “hardback”. Από εκεί και πέρα όσον αφορά τα μεταφρασμένα βιβλία, υπεισέρχεται για μένα το ζήτημα της ποιότητας της μετάφρασης. Εμείς σ’ αυτό ήμασταν εξαιρετικά τυχεροί γιατί βρήκαμε μια πολύ καλή μεταφράστρια. Έτσι, αν συγκρίνεις το ελληνικό με το αγγλικό κείμενο θα δεις ότι παρέμεινε και στην ελληνική έκδοση το ύφος και ο τόνος της αφήγησης του πρωτότυπου κειμένου, πράγμα που βέβαια απαιτεί πολλή γνώση και επίμονη εργασία. Εν τέλει θα ήταν καλύτερο αν το βιβλίο μου είχε χαμηλότερη τιμή, αλλά αυτό που θέλαμε πρωτίστως ήταν μία καλή -όχι τύπου Μπελ- μετάφραση και μια καλαίσθητη έκδοση.

-Δεδομένου ότι γνωρίζεις πολύ καλά την ελληνική γλώσσα επιμελήθηκες καθόλου τη μετάφραση πριν από τη δημοσίευση;

-Ναι. Χρειάστηκε όμως να κάνω πολύ λίγες διορθώσεις. Περισσότερες χρειάστηκε να κάνω στο μεταφρασμένο κείμενο του πρώτου μου βιβλίου («Εγκλήματα Πλατωνικής Δημοκρατίας το Έτος 2020»), το οποίο είχε μία εξόχως ειδική ορολογία και είχε μεταφραστεί από άλλο πρόσωπο. Θυμάμαι ότι όταν είχα ελέγξει τη μετάφραση είχα κάνει εφιαλτικές σκέψεις του τύπου, «πω, πω, πω, αν η μετάφραση του βιβλίου μου είναι έτσι σε μια γλώσσα που επίσης γνωρίζω, πως άραγε μεταφράζεται σε άλλες γλώσσες που δεν ξέρω καθόλου, όπως π.χ. στα γερμανικά ή στα γιαπωνέζικα;»

Φοβάμαι πολύ πως το μεταφρασμένο βιβλίο συχνά δεν έχει καμία σχέση με τον κόσμο που πλάθει ο συγγραφέας, αλλά περιγράφει μόνο την ίδια ιστορία.

-Στο εργαστήριο δημιουργικής γραφής που είχα την τύχη να παρακολουθήσω, είχες μιλήσει επίσης για τη συμβολική σημασία που «πρέπει»³ να έχουν τα ονόματα των ηρώων μας. Τι σημαίνει λοιπόν το όνομα του κεντρικού ήρωα στα τελευταία σου βιβλία, Άλεξ Μαύρου;

-Το μαύρο είναι βασικά μια «πλάκα», επειδή τα αστυνομικά βιβλία παίζουν με την ιδέα του «νουάρ», με την ιστορία του είδους. Βέβαια το πρώτο βιβλίο της σειράς με τον Άλεξ Μαύρο (που δεν έχει μεταφραστεί ακόμη στα ελληνικά) λαμβάνει χώρα σ' ένα κυκλαδίτικο νησί όπου όλα τα σπίτια είναι άσπρα. Οπότε σ' αυτό υπάρχει μια άμεση «πλάκα», για το πώς δηλαδή μπορεί να γραφτεί ένα σκοτεινό βιβλίο «νουάρ» σε ένα τοπίο κατάλευκο! Από εκεί και πέρα υπάρχουν αρκετές σκοτεινές πλευρές στο χαρακτήρα του Μαύρου (ο χαμένος του αδελφός, ο μυστηριωδώς νεκρός του πατέρα, ο εμφύλιος, η τρομοκρατία κ.α.). Όσον αφορά τώρα το όνομα Άλεξ «έπρεπε» να επιλέξω ή κάτι πολύ απλό ή κάτι πολύ περίεργο.

Το Άλεξ λοιπόν είναι ένα όνομα σύντομο που ταιριάζει και στα ελληνικά και στα αγγλικά. Για μένα επίσης αποτελεί και μία νύξη για τον Μέγα Αλέξανδρο. Πάντοτε είχα ένα πρόβλημα με τον Μέγα Αλέξανδρο, αφού δεν τον θεωρώ τον τεράστιο ήρωα όπως όλοι οι Έλληνες. Εγώ δηλαδή πιστεύω ότι ήταν ένας εξαιρετικός στρατηγός, ο οποίος όμως ήταν επίσης τρελός. Δεν είχε πρόβλημα να σκοτωθούν όλοι οι άνδρες του, εξάλλου σκότωσε και ο ίδιος πολλούς. Βέβαια το ότι κατόρθωσε να φθάσει από την Πέλλα έως την Ινδία ήταν όντως απίστευτο. Σ' αυτό πιστεύω ότι και το έργο του Στόουν ήταν

Θυμάμαι ότι
όταν είχα ελέγξει
τη μετάφραση είχα
κάνει εφιαλτικές
σκέψεις του τύπου,
«πω, πω, πω, αν
η μετάφραση
του βιβλίου μου
είναι έτσι σε μια
γλώσσα που επίσης
γνωρίζω, πως άραγε
μεταφράζεται σε
άλλες γλώσσες
που δεν ξέρω
καθόλου, όπως
π.χ. στα γερμανικά
ή στα γιαπωνέζικα;»

Η αλήθεια
όμως είναι
πως έχω ένα
αναρχικό στοιχείο
μέσα μου.

αρκετά καλό γιατί παρουσίασε και αυτή την ψυχοπαθητική πλευρά του Αλέξανδρου.

-Άρα, ήθελες να δείξεις επιπλέον ότι ο ιδιωτικός ερευνητής-ήρωας του βιβλίου σου Μαύρος έχει και μια τρελή πλευρά;

-Ναι, κάπως. Αν και περισσότερο ήταν ένα είδος πλάκας με τον εαυτό μου να χρησιμοποιήσω το όνομα αυτού του «μεγάλου ήρωα της ελληνικής ιστορίας» για το δικό μου ήρωα.

-Ας μιλήσουμε λίγο τώρα για τον ίδιο το χαρακτήρα του Άλεξ Μαύρου. Ένα από τα πράγματα που με εξέπληξε λίγο είναι ότι ο ιδιωτικός ερευνητής Άλεξ Μαύρος δεν σπλοφορεί και δεν καταφεύγει σχεδόν ποτέ στη βία. Τι σε οδήγησε στην υιοθέτηση αυτής της στάσης του ήρωά σου;

-Νομίζω ότι έτσι εκφράζω μία αντίρρηση στο στυλ του σύγχρονου αμερικάνικου αστυνομικού μυθιστορήματος. Ας μη ξεχνάμε ότι ο Σέρλοκ Χολμς, ο οποίος αποτελεί ένα από τα πρότυπά μου, δεν σκοτώνει ποτέ. Δεν μου αρέσει ο ήρωας μου να είναι δολοφόνος ή πολεμιστής και γι' αυτό ήθελα πάση θυσία να το αποφύγω, όπως ακριβώς έκανα και με τον ήρωα της προηγούμενης μου σειράς τον Κουίντ. Ο ήρωάς μου Άλεξ Μαύρος έχει το δικό του τρόπο να αντιμετωπίζει τη βία με την ευφυΐα του και με μία φιλοσοφική στάση εναντίον της βίας θα τολμούσα να πω. Αυτό είναι σημαντικό για μένα.

-Ζεις όμως σε μία περιοχή που χρωματίζεται αρκετές φορές από φαινόμενα βίας...

-Δεν ζω μέσα στα Εξάρχεια αλλά δίπλα στη Νεάπολη, η οποία δεν έχει την ένταση που έχουν καμιά φορά τα Εξάρχεια. Η αλήθεια όμως είναι πως έχω ένα αναρχικό στοιχείο μέσα μου. Αυτό μάλιστα με δυσκολεύει κάπως για το επόμενο μου βιβλίο, γιατί ενώ σκεφτόμουν

να έχω ήρωα έναν μπάτσο στη Γαλλία, το θέμα είναι πως συνήθως αυτοί δεν είναι πολύ ευφυείς και δεν μοιάζουν στο Σέρλοκ Χολμς, όπως οι ιδιωτικοί ερευνητές.

-Ναι αλλά και πάλι εγώ αναρωτιέμαι, πόση διαφορά έχουν στην αληθινή ζωή οι μπάτσοι από τους ιδιωτικούς αστυνομικούς;

-Είναι αλήθεια ότι πολύ συχνά, έτσι κι αλλιώς, είναι πρώην αστυνομικοί ή στρατιωτικοί που εργάζονται κυρίως πάνω σε οικογενειακές υποθέσεις, διαζύγια και τέτοια, ενώ στη Βρετανία δεν υπάρχουν πια σχεδόν καθόλου.

-Δεν θα είχε ενδιαφέρον όμως για τον αναγνώστη να διαβάσει ένα μυθιστόρημα με ήρωα έναν αληθινό αστυνομικό;

-Υπάρχουν και τέτοιοι ήρωες όπως ο επιθεωρητής Χαρίτος του Πέτρου Μάρκαρη. Αυτός είναι ένας συνηθισμένος Έλληνας. Έχει προβλήματα με τη γυναίκα του, τρώει πολύ κτλ. Εμένα όμως δεν μ' ενδιαφέρουν αυτά.

-Ποιο είναι το καλύτερο αστυνομικό μυθιστόρημα Έλληνα συγγραφέα που έχετε διαβάσει ως σήμερα;

Εγώ
δεν συμφωνώ
με τον Ρόναλντ
Μπαρέ ο οποίος
είπε ότι «ο
συγγραφέας έχει
πεθάνει».

-Θα έλεγα « Η Λοβοτομή» του Αποστολίδη, το οποίο έχει φυσικά πολλά στοιχεία από τον Έλροι. Ο Αποστολίδης έχει μεταφράσει πολλά έργα του Έλροι και νομίζω ότι έχει επηρεαστεί αρκετά. Αλλά πέρα από αυτό, το βιβλίο λέει πολλά ενδιαφέροντα πράγματα για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία.

-Σε κάποιο σημείο του βιβλίου σου όμως γράφεις: «Δεν έχει σημασία τι αισθάνομαι εγώ Άννα...από τη στιγμή που οι στίχοι γράφονται αποκτούν δική τους ζωή. Το νόημα είναι αυτό που δίνεις εσύ, ο ακροατής ή ο αναγνώστης». Τελικά το αληθινό νόημα είναι αυτό που δίνει κάθε φορά ο συγγραφέας και περιμένει υπομονετικά να ανακαλυφθεί από τον αναγνώστη ή μήπως ο αναγνώστης παραμορφώνει και μεταλλάσσει το νόημα ενός έργου σε κάτι άλλο καινούριο και ξέχωρο απ' αυτό που ήταν αρχικά;

-Δυστυχώς, η απάντηση βρίσκεται κάπου στη μέση. Εγώ δεν συμφωνώ με τον Ρόναλντ Μπαρέ ο οποίος είπε ότι «ο συγγραφέας έχει πεθάνει». Αυτό άλλωστε, αποτέλεσε ένα κεντρικό σημείο της μεταμοντέρνας κριτικής, το γεγονός δηλαδή ότι «δεν υπάρχει συγγραφέας, υπάρχει μόνο το κείμενο», αν και ομολογουμένως αποτέλεσε επίσης μία σημαντική εξέλιξη της κριτικής γιατί μέχρι τότε οι κριτικοί εστίαζαν υπερβολικά πάνω στη βιογραφία του συγγραφέα προκειμένου να ερμηνεύσουν τα έργα του. Σίγουρα πάντως, το κείμενο ή ο συγγραφέας (ο καθένας μπορεί να επιλέξει ποιο από τα δύο) οδηγεί τον αναγνώστη, αλλιώς ο αναγνώστης θα μπορούσε να καθίσει μόνος του και να γράψει το βιβλίο. Ωστόσο, από την άλλη πλευρά, ο συγγραφέας θα πρέπει να έχει κατά νου ότι αυτό που έχει γράψει παύει να είναι αποκλειστικά δικό του από τη στιγμή που το παραδίδει στον εκδότη. Γιατί κάθε αναγνώστης θα φέρει κάποιο καινούριο δικό

του στοιχείο στο βιβλίο και ο συγγραφέας δεν μπορεί καθόλου να το ελέγξει αυτό. Υπήρχε μάλιστα ένας Ρωμαίος ποιητής, ο Βιργίλιος νομίζω, ο οποίος αφού τελείωσε το βιβλίο του έγραψε ένα ωραίο ποίημα που έλεγε «Αντίο βιβλίο μου».

-Διαπιστώνει πάντως κανείς διαβάζοντας τον «Τελευταίο Κόκκινο Θάνατο» ότι ερευνάς πολύ πριν γράψεις για ένα θέμα.

-Δυστυχώς! Αν και μου κοστίζει πολύ σε χρόνο και κόπο γιατί αναπόφευκτα έτσι η συγγραφή καταλήγει να αποτελεί περίπου το 5% της όλης προσπάθειας. Δεν παραλείπω μάλιστα να τονίζω το γεγονός αυτό στα σεμινάρια μου για νέους συγγραφείς, αφού είναι μια έρευνα πολύπλευρη η οποία περιλαμβάνει από εκτενείς επισκέψεις σε τόπους και μέρη μέχρι την μελέτη ακαδημαϊκών βιβλίων και παρακολούθηση των ΜΜΕ.

-Τι εννοείς όμως όταν μιλάς για έρευνα;

-Σίγουρα δεν μιλάμε για έρευνα με την ακαδημαϊκή έννοια, αν και υπάρχει κάποια σχέση μεταξύ τους. Είναι περισσότερο το να κατασκευάσεις μέσα στο μυαλό σου μία ατμόσφαιρα πρώτα απ' όλα των ανθρώπων –πρωταγωνιστών. Αυτό επιχειρήσα να κάνω και στον «Τελευταίο Κόκκινο Θάνατο». Λόγου χάριν, γιατί ο τρομοκράτης έχει αυτό το χαρακτήρα και ποια είναι τα συναισθήματά του απέναντι στην οικογένεια και τη «δουλειά» του; Αυτό μ' ενδιαφέρει πάρα πολύ ως μυθιστοριογράφος. Εδώ ακριβώς έγκειται και μια μεγάλη διαφορά μεταξύ του μυθιστοριογράφου και του ερευνητή, παρόλο που σε βιβλία όπως το «Στάλινγκραντ» του Άντονι Μπίβερ μπορεί να δει κανείς τη συνένωση των δύο κόσμων, δηλαδή της μυθιστοριογραφίας και της επιστημονικής έρευνας. Το πρόβλημα βέβαια για το μυθιστοριογράφο είναι ότι η έρευνα

Χρησιμοποιώ
την έρευνα ως
καταλύτη για τη
φαντασία μου
και εκεί έγκειται
η μεγάλη μου
διαφορά μ' έναν
κοινωνιολόγο.

Όταν όμως
αναλογίζεται κανείς
τα τεκταινόμενα
στην Νικαράγουα
και τους μυστικούς
αιχμαλώτους που
στέλνονται στην
Συρία ή αλλού
για βασανισμούς,
τότε διαπιστώνει
πόσο πιθανό είναι
το παραπάνω
σενάριο.

φθάνει ως ένα σημείο, ενώ μετά παίρνει τη σκυτάλη η φαντασία. Έτσι κι εγώ χρησιμοποίησα την έρευνα ως καταλύτη για τη φαντασία μου και εκεί έγκειται η μεγάλη μου διαφορά μ' έναν κοινωνιολόγο.

-Μέσα λοιπόν από την ενδελεχή έρευνα που πραγματοποιήσες ποια είναι η γνώμη σου για την τρομοκρατία και την επιρροή των ξένων δυνάμεων στην Ελλάδα;

-Νομίζω ότι μπορεί κανείς εύκολα να το κρίνει αυτό από το βιβλίο (γέλια). Αυτό που έχω ξαναπεί είναι ότι βασικά ευθύνονται όλοι, και οι δεξιοί και οι αριστεροί και οι Αμερικάνοι και οι Ρώσοι και οι Άγγλοι. Η ουσία όμως είναι ότι εμείς σήμερα, 50-60 χρόνια μετά, γνωρίζουμε πολλά πράγματα που εκείνοι τότε δεν ήξεραν. Είναι εύκολο να γίνεις κριτής και αυτό δεν νομίζω ότι αρμόζει στο ρόλο του μυθιστοριογράφου γιατί πρέπει να αφήνεις τον αναγνώστη να βγάξει τα δικά του συμπεράσματα, σε αντίθεση με τα γραπτά των πολιτικών στις εφημερίδες.

-Ένα άλλο πράγμα που μ' εντυπωσίασε εκτός από τις εξαιρετικές σου γνώσεις πάνω στην αρχαία αλλά και σύγχρονη ελληνική ιστορία του 20ου αιώνα είναι η εκδοχή που δίδεται μέσα στο βιβλίο ότι κάποτε έπιασαν τους τρομοκράτες αλλά μετά τους άφησαν.

-Αυτό είναι και το καλό με το μυθιστόρημα. Εγώ έχω αρκετές υποψίες, αν και σ' αυτά τα θέματα η έρευνα είναι πάρα πολύ δυσχερής εκτός των άλλων επειδή όλοι οι προγενέστεροι αναλυτές ανήκουν κομματικά κάπου. Όταν όμως αναλογίζεται κανείς τα τεκταινόμενα στην Νικαράγουα και τους μυστικούς αιχμαλώτους που στέλνονται στην Συρία ή αλλού για βασανισμούς, τότε διαπιστώνει πόσο πιθανό είναι το παραπάνω σενάριο. Σίγουρα θα μπορούσε να έχει γίνει!

-Το γεγονός ότι κάνεις αυτές τις

αναλύσεις φανερώνει ότι έχεις προσαρμοστεί πολύ καλά στην Ελλάδα. Πιστεύετε ότι έπαιξαν οι σπουδές σου σημαντικό ρόλο σ' αυτό;

-Κυρίως μετράει το προσωπικό ενδιαφέρον. Έχω ζήσει και σε άλλες χώρες αλλά δεν μ' ενδιέφερε εκεί ο πολιτισμός, η γλώσσα ή ο κόσμος. Ακόμη και όταν ζούσα στο Λονδίνο δεν μ' ενδιέφεραν οι Λονδρέζοι ή η ιστορία τους. Με την Ελλάδα όμως είχα πάντοτε μια βαθιά σχέση για κάποιο αδιευκρίνιστο λόγο.

-Σ' έχουν κατηγορήσει ωστόσο για το γεγονός ότι χρησιμοποιείς υπερβολικά πολλά ελληνικά στοιχεία. Μέχρι και Έλληνες τουρίστες⁴ έχεις βάλει στη Σκωτία εν έτει 2020.

-Κοίτα, μου αρέσει πολύ να παίζω με τα απλά και συνηθισμένα θέματα της ζωής. Εξάλλου είμαι τεράστιος λάτρης του Αριστοφάνη, ο οποίος δεν άφησε τίποτα όρθιο με το χιούμορ του. Αντίθετα, το πρόβλημα με τη σάτιρα είναι ότι μόνο «καταστρέφει».

-Έχεις ζήσει στην Αθήνα, στην Αντίπαρο, επισκέπτεσαι συχνά τη Θεσσαλονίκη. Ποιες είναι οι εντυπώσεις σου από αυτές τις διαφορετικές εικόνες της Ελλάδας;

-Για μένα δεν τίθεται θέμα σύγκρισης. Η Θεσσαλονίκη μου φαίνεται πολύ περισσότερο βαλκανική απ' ό,τι η Αθήνα, αλλά εντούτοις οι άνθρωποι έχουν πολλές ομοιότητες μεταξύ τους. Το μόνο μέρος που μου φάνηκε εντελώς διαφορετικό απ' ό,τι η υπόλοιπη Ελλάδα ήταν η Κρήτη. Προβληματίζομαι τόσο πολύ με την διαφορετικότητα της Κρήτης και των Κρητικών που μέχρι δυο - τρία χρόνια πριν σκεφτόμουν σοβαρά να γράψω ένα βιβλίο με φόντο την Κρήτη. Η Ελλάδα πάντως είναι πολύ περισσότερο δεμένη ως χώρα απ' ό,τι η Βρετανία. Π.χ. το Εδιμβούργο είναι εντελώς ένας άλλος κόσμος από τη Γλασκώβη και ας απέχουν μεταξύ τους μόνο 60-65 χιλιόμετρα.

Στη βορειοδυτική
Σκωτία 60.000
άνθρωποι μιλούν
μια δική τους
γλώσσα, τα
Gaelic, τα οποία
μοιάζουν αρκετά
με τα ιρλανδικά.
Και 60.000 είναι
το όριο για να
μην θεωρείται μια
γλώσσα νεκρή.

Και στους
συγγραφείς ισχύει
αυτό που λένε
κυρίως για τους
πολιτικούς και τους
ποδοσφαιριστές,
ότι δηλαδή «είσαι
καλός μέχρι το
επόμενο σου
παιχνίδι». Δεν
ενδιαφέρει πόσο
καλός ήσουν
πριν γιατί αυτό
πλέον ανήκει στο
παρελθόν. Αν δεν
είσαι καλός την
επόμενη φορά
δεν θα έχεις άλλο
παιχνίδι.

Το ίδιο συμβαίνει και με το Αμπερντίν ή το Γιορκσάιρ.

-Πού οφείλεται όμως αυτή η έντονη διαφορετικότητα της Βρετανίας;

-Φαντάζομαι ότι έχει άμεση σχέση με το κλίμα και το τοπίο γιατί όλα σχετίζονται μ' αυτά τα δύο χαρακτηριστικά, την ύπαρξη ή μη βιομηχανιών, τη φύση των δύο λαών, τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας κτλ. Έτσι, οι πιο απομακρυσμένες περιοχές έχουν μια νοοτροπία εντελώς διαφορετική, η οποία οφείλεται και στο γεγονός ότι ιστορικά δεν είχαν καμία σχέση μεταξύ τους. Φαντάσου ότι στη βορειοδυτική Σκωτία 60.000 άνθρωποι μιλούν μια δική τους γλώσσα, τα Gaelic, τα οποία μοιάζουν αρκετά με τα ιρλανδικά. Και 60.000 είναι το όριο για να μην θεωρείται μια γλώσσα νεκρή. Όλοι οι νέοι βέβαια μαθαίνουν τη γλώσσα στο σχολείο αλλά μετά επειδή δεν υπάρχουν δουλειές εκεί ή τουρισμός –όπως στα νησιά του Αιγαίου– φεύγουν και τα παιδιά τους δεν μαθαίνουν μετέπειτα τη γλώσσα. Αντίθετα στην Ελλάδα παρά την ύπαρξη πολλών διαλέκτων και τη διαμάχη δημοτικής–καθαρεύουσας φαίνεται ότι έχει επικρατήσει παντού η δημοτική γλώσσα πράγμα που λειτουργεί ιδιαίτερα ενωτικά μεταξύ των ανθρώπων. Αυτό όμως δεν έχει συμβεί στη Βρετανία.

-Ας γυρίσουμε λίγο τώρα ξανά στα δικά μας. Ποια νομίζεις πως ήταν η αντιμετώπιση του βιβλίου σου «Ο Τελευταίος Κόκκινος θάνατος» από το αναγνωστικό κοινό στην Ελλάδα;

-Η ανταπόκριση από τον τύπο ήταν πολύ καλή και οι πωλήσεις κινήθηκαν σε αρκετά καλά επίπεδα χωρίς ωστόσο να το κάνουν πρώτο σε πωλήσεις (“best seller”). Κοίτα, πιστεύω πάντως ότι οι Έλληνες αφήνουν τους ξένους να μπαίνουν στον κόσμο τους ως ένα ορισμένο σημείο αλλά μετά «κατεβάζουν τα ρολά». Π.χ. ο Έλληνας

έχει δικαίωμα να πει ό,τι θέλει για την ελληνική ιστορία όπως ορισμένοι τρελοί, αριστεροί και δεξιοί πολιτικοί, κάνουν. Και το ίδιο ισχύει για μερικούς δήθεν συγγραφείς, αλλά όχι για τους «ξένους». Νομίζω πως κατάλαβε ο αναγνώστης ότι ήμουν αντικειμενικός και γι' αυτό πιστεύω –δίχως να το καυχιέμαι– ότι αυτό το βιβλίο δεν θα μπορούσε να γραφτεί από Έλληνα.

-Ετοιμάζεις αυτό τον καιρό κάποιο καινούριο βιβλίο;

-Ναι ετοιμάζω, αλλά δεν έχω συμβόλαιο. Μέχρι τώρα ήμουν με συμβόλαιο, πράγμα που μου έδινε κάποια οικονομική σταθερότητα και τη βεβαιότητα ότι το επόμενο μου βιβλίο θα εκδοθεί. Ωστόσο αυτό ήταν ταυτόχρονα αρκετά πιεστικό γιατί κάποιες φορές ένιωθα σαν να έγραφα με συνταγή, πράγμα που δεν μου άρεσε καθόλου. Βέβαια και η ελευθερία μπορεί να καταλήξει επικίνδυνη αν γράφεις μόνο για τον εαυτό σου, χωρίς καμία έγνοια για τη αγορά και τους μελλοντικούς αναγνώστες. Αυτό ήταν αναμφίβολα μια μεγάλη απόφαση αφού και στους συγγραφείς ισχύει αυτό που λένε κυρίως για τους πολιτικούς και τους ποδοσφαιριστές, ότι δηλαδή «είσαι καλός μέχρι το επόμενο σου παιχνίδι». Δεν ενδιαφέρει πόσο καλός ήσουν πριν γιατί αυτό πλέον ανήκει στο παρελθόν. Αν δεν είσαι καλός την επόμενη φορά δεν θα έχεις άλλο παιχνίδι.

1. Μιας και ο Πωλ Τζόνστον απεχθάνεται τους τύπους ευγενείας.
2. Έρευνα στο διαδίκτυο με τη μηχανή αναζήτησης Google.
3. Το «πρέπει» είναι μια λέξη που δεν αρέσει ιδιαίτερα στον συγγραφέα Πωλ Τζόνστον.
4. Χρήσιμος ίσως είναι εδώ ο συνειρμός με το αστείο «Αλβανός τουρίστας».

